

hann líka af skyldulögmáli, sem vér finnum að sé fjarlægð hinu fyrra. Og í öðru lagi að meðvitund um skyldu sé innri meðvitund um það, að ýmsar vorar mismunandi tilfinningar og hugrenningar séu sumar góðar, sem vér eigum að rækta, en sumar vondar, sem vér eigum að bæla niður. Þeir halda því fram, að það sé sálarfræðislega satt, að vér höfum sjálfsmeðvitund um að vorar mannúðartilfinningar séu æðri en þær heilstraknisfullu, sannleiki æðri en lýgi, réttlæti fremur en ranglæti, skírlífi fremur en saurlífi, og að á öllum tímum og alstaðar hafi vegir dygðarinnar stefnt að hinum æðri tilfinningum, en ekki hinum lægri. Það getur verið að skyldutilfinningin sé svo veik að hinar lægri hvatir hafi yfirhöndina. Ýmsar kreddukennningar geta og svo vilt fyrir oss sjónir. En fyrir ofan allt þetta skín þessi sannleiki. Enginn sem óskar þess að verða betri og helgari ímyndar sér að hann geti orðið það með því, að verða heilstrækniari eða lýgnari eða óskírlífari. Sérhver sem óskar að verða fullkominn hneigist fremur að mannúð, sannleiksást og skírlífi.

Þeir, sem halda fram „intuitive“-kenningunni, viðurkenna erfiðleika á því, að sanna rökfræðislega tilveru eðlishvatar til dygða. En þar sem svo margt bendi til, að hún sé meðfædd hjá mannaum, án uppeldis, og þar sem aðrar eðlishvatir séu manni meðskapaðar, sem ekki séu háðar uppeldi, þá sé það nægileg sönnun. Þeir taka t. d. fegurðartilfinning, og mundu þeir setja upp dæmi svipað þessu til að sanna mál sitt. Öll hljótum vér að viðurkenna að fullorðni maðurinn hefir fullkomnari fegurðarsmekk heldur en þegar hann var barn. Vér skulum hugsa oss listamann eða mann, sem hefir vit á málverkum. Á barnsaldri eða meðan fegurðarsmekkur hans var lítt þroskaður, þá hafði hann meiri unun af þeim myndum, sem höfðu sterka liti og grófa drætti, heldur en þeim, þar sem drættirnir voru finni og litbrigðin listhæfari. Að því leyti er hann ekki undantekning frá öðrum börnum. Þau eru öll svo skapi farin, þó nokkur þroskist upp úr því ástandi. Þegar hann er orðin vaxinn, þá hefir hann breytt og nú þýkir honum lítið varið í sterka liti og grófa drætti, en þýkir miklu meira varið í það málverk, þar sem litbreytingar og fínir drættir gera málverkið listaverk.